

7262 SAYILI KANUNLA SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ ÖNLENMESİNE DAİR KANUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Mustafa YAVUZ*

ÖZ

Suçtan kaynaklanan malvarlığı değeri olarak tanımlanan suç geliri (karapara), ülke ekonomilerinde mali yapının zayıflamasına, piyasalara olan güvenin azalmasına, sosyal sorunlara ve siyasi açıdan istikrarsızlığa neden olmaktadır. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadele kapsamında son çeyrek yüzyıl içinde önemli adımlar atılmıştır. Bu çerçevede, 1996 yılında 4208 sayılı Kanun, 2006 yılında da 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun yürürlüğe konulmuştur. Ülkemizin suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama ile mücadele kabiliyetinin artırılması ve adli araçların daha etkin kullanımı amacıyla, 31 Aralık 2020 tarihinde yürürlüğe giren 7262 sayılı Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanunla, 5549 sayılı Kanunda önemli değişiklikler yapılmıştır. İşte bu çalışmada, anılan Kanunda yapılan düzenlemeler detaylı olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Karapara, suç geliri, suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi, 7262 sayılı Kanun, MASAK.

1. GİRİŞ

İnsanoğlu, hayatını idame ettirebilmek, sosyal ve kültürel birtakım ihtiyaçlarını giderebilmek için bazı mal ve hizmetlere gereksinim duymaktadır. İhtiyaç duyulan mal ve hizmetlerin, hukukun öngördüğü kurallar içerisinde elde edilmesi, toplum halinde yaşayabilmenin en temel şartlarından biridir. Modern hukuk sistemleri, ihtiyaçların konusu suç olan fiillerden karşılanmasını yasakladığı gibi, bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerinin, gayrimeşru kaynağının gizlenmesini ve meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak maksadıyla çeşitli işlemlere tabi tutulmasını, bir başka deyişle suç gelirlerinin aklanmasını da suç olarak kabul etmiştir (<https://www.hmb.gov.tr/masak-sunus-07.02.2021->).

* Gümrük ve Ticaret Uzmanı Makale Geliş Tarihi

Ülkemizde suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadele 1996 yılında çıkarılan 4208 sayılı Kanunla (4208 sayılı Kanun, 1996) hukuki kimlik kazanmış, 18.10.2006 tarihinden itibaren de suç gelirleriyle mücadelenin dayanağını 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun (Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında, 2006) oluşturmuştur. Hal böyle iken, 7262 sayılı Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanunla (Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin, 2020), bazı temel ve özel kanunların yanı sıra, ülkemizin suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama ile mücadele kabiliyetinin artırılması ve bu anlamda adli araçların daha etkin kullanımı amacıyla, 5549 sayılı Kanunda da önemli değişiklikler yapılmış ve söz konusu düzenlemeler 31 Aralık 2020 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

İşte bu çalışmada, 7262 sayılı Kanunla, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanunda yapılan değişiklikler tüm yönleriyle ele alınmış ve incelenmiştir.

2. GENEL OLARAK SUÇ GELİRİNİN ÖNLENMESİ

Suç ve suçlulukla etkin mücadelenin bir yönü olarak suçun mali boyutuyla mücadele, 20. yüzyılda kazandığı önemle birlikte, ülkemizde de bir ceza politikası önceliği olarak benimsenmiştir. Zira günümüzde bilişim alanındaki gelişmeler nedeniyle, hızlı ve karmaşık bir boyut kazanan finansal faaliyetler, suç gelirlerini aklayanlar ve terörü finanse edenler için uygun bir ortam oluşturmuştur. Mali suçlar; sosyal, siyasal ve ekonomik düzene karşı yıkıcı etkileri nedeniyle bilhassa suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçlarının tespiti ve bağlantılı suç ağlarının ortaya çıkarılması bakımından önem taşımaktadır. Bu kapsamda, 5549 sayılı Kanunda suç gelirlerinin ekonomik sisteme sokulmasının önlenmesi ve dolayısıyla suçun işlenmesinin engellenmesi amacıyla bazı tedbirler öngörülmüştür. Bahsi geçen tedbirlerle, aklama fiillerinin gerçekleştirilmeden ortaya çıkarılması ve finansal sistemin bu suçların işlenmesinde araç olarak kullanılmasının önlenmesi hedeflenmiştir.

“Suç geliri” hakkında kısaca bilgi vermek gerekirse, 5549 sayılı Kanunda söz konusu ibare, suçtan kaynaklanan malvarlığı değeri olarak tanımlanmıştır. Suç gelirinin kapsamına ise kanunların suç saydığı fiillerin gerçekleştirilmesi ile doğrudan veya dolaylı şekilde elde edilen gelir ve malvarlıkları girmektedir. Hemen belirtelim ki suç gelirleri, karapara (black money) ve kirli para kavramlarıyla aynı anlamda kullanılmaktadır. Ekonomik değeri haiz olan,

suçun işlenmesinden elde edilen ve malvarlığını artıran her türlü menkul ve gayrimenkul mallar ile bunlara bağlı haklar ve maddi menfaatler suç geliri (karapara) kapsamında değerlendirilmektedir (Gürdal, 2013, s.11).

Ülkemizde suç gelirlerinin aklanması ile mücadele etmek üzere Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK) oluşturulmuştur. MASAK'ın en temel fonksiyonu ise; suç gelirlerinin aklanması alanındaki gelişmeler ile aklama suçunun önlenmesi ve ortaya çıkarılmasına yönelik yöntemler konusunda araştırmalar ve sektörel çalışmalar yapmak, önlemler geliştirmek, veri toplamak, toplanan verileri analiz etmek ve değerlendirmek, araştırma ve incelemeler yapmak veya yaptırmak ve elde edilen bilgi ve sonuçları ilgili makamlara iletmektir.

Öte yandan, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun (Türk Ceza, 2004) '*Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama*' başlıklı 282. maddesinde, alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren bir suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkaran veya bunların gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırmak amacıyla, çeşitli işlemlere tâbi tutan kişinin, üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılması; ayrıca söz konusu suçun işlenmesine iştirak etmeksizin, bu suçun konusunu oluşturan malvarlığı değerini, bu özelliğini bilerek satın alan, kabul eden, bulunduran veya kullanan kişinin de iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması öngörülmüştür.

2. 7262 SAYILI KANUNLA SUÇ GELİRLERİNİN AKLANMASININ ÖNLENMESİNE DAİR KANUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

7262 sayılı Kanunla, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanunun altı maddesinde değişiklik yapılmış olup, söz konusu değişiklikler aşağıda irdelenmiştir.

2.1. Serbest Avukatların Yükümlü Tanımının Kapsamına Alınması

Suç gelirlerinin aklanması ile daha etkin mücadele edilebilmesi ve mali sistemin suçlular tarafından kullanılmasının engellenebilmesi için gerek uluslararası alanda gerekse iç hukukta finansal kuruluşlara ve diğer bazı meslek gruplarına yönelik birtakım yükümlülükler (tedbirler) getirilmiştir. 5549 sayılı Kanunda yer alan yükümlülükler ise; para hareketlerinin kayıt altında olduğunun bilinmesi ve bu yolla aklama işlemlerinin caydırılması

ve cezai kovuşturmayaya başlayabilmek adına kolluk kuvvetlerinin harekete geçirilmesi ve delillere ulaşılabilmesi için bankalara ve diğer finansal ya da finansal olmayan kurumlara getirilen bazı bildirim, kayıt tutma, bilgi ve belge verme yükümlükleri şeklinde sıralanabilir. Önleyici tedbirlerin muhatabı olan kişi ya da kuruluşlar ise anılan Kanunda ‘*yükümlü*’ olarak adlandırılmıştır (Dülger, 2011, s.107).

5549 sayılı Kanununun 2. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yapılan tanıma göre ‘*yükümlü*’ kavramının kapsamında sektörler itibariyle bankacılık, sigortacılık, bireysel emeklilik, sermaye piyasaları, ödünç para verme ve diğer finansal hizmetler ile posta ve taşımacılık, talih ve bahis oyunları alanında faaliyet gösterenler; döviz, taşınmaz, değerli taş ve maden, mücevher, nakil vasıtası, iş makinesi, tarihi eser, sanat eseri ve antika ticareti ile iştigal edenler veya bu faaliyetlere aracılık edenler ile noterler, spor kulüpleri ve Cumhurbaşkanınca belirlenen diğer alanlarda faaliyet gösterenler yer almakta iken; mezkûr hükümde 7262 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle yükümlü tanımının kapsamına ‘*serbest avukatlar*’ da dâhil edilmiştir.¹

Söz konusu değişiklikle, savunma hakkı bakımından diğer kanun hükümlerine aykırı olmamak ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun (Avukatlık, 1969) 35/1. maddesi³² ile alternatif uyuşmazlık çözüm yolları kapsamında ifa edilen mesleki çalışmalar nedeniyle edinilen bilgiler hariç olmak üzere, taşınmaz alım satımı, sınırlı aynı hak kurulması ve kaldırılması, şirket, vakıf ve dernek kurulması, birleştirilmesi ile bunların idaresi, devredilmesi ve tasfiyesi işlerine ilişkin finansal işlemlerin gerçekleştirilmesi, banka, menkul kıymet ve her türlü hesaplar ile bu hesaplarda yer alan varlıkların idaresi işleriyle sınırlı olmak üzere *serbest avukatlar*; 5549 sayılı Kanun ile bu Kanuna dayanılarak çıkartılan ikincil düzenlemelerde belirtilen kimlik tespiti, gerçek faydalanıcının tanınması, müşterinin durumunun ve işlemlerin izlenmesi gibi müşterinin tanınmasına ilişkin yükümlülükler ile şüpheli işlem bildirimini, bilgi ve belge verme, muhafaza ve ibraz yükümlülüklerini yerine getirmekle mükellef hale gelmiştir.

1 Avukatlar açısından söz konusu hükmün benzerine, 09.01.2008 tarihli ve 26751 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin 4. maddesinin birinci fıkrasının (ş) bendinde de yer verilmiş, ancak anılan bent, Danıştay Onuncu Dairesinin 23.01.2013 tarihli ve E.2008/1675, K.2013/508 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. 32 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35. maddesinin birinci fıkrası, “*Kanun işlerinde ve hukuki meselelerde mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir.*” hükmünü amirdir.

2.2. Finansal Grup Tanımının Yapılması ve Finansal Gruba Bağlı Kuruluşlar Arasında Bilgi Paylaşımında Bulunulmasına İmkan Sağlanması

7262 sayılı Kanunda yer alan hükümlerle ‘finansal grup’ kavramı tanımlanmış ve bu gruplar için birtakım yükümlülükler getirilmiştir. Bu çerçevede, 5549 sayılı Kanunun 2. maddesine eklenen bent ile “finansal grup” kavramı ‘merkezi Türkiye’de ya da yurt dışında bulunan bir ana kuruluşa bağlı veya bu kuruluşun kontrolünde bulunan, Türkiye’de yerleşik finansal kuruluşlar ile bunların şube, acente, temsilci ve ticari vekil ve benzeri bağlı birimlerinden oluşan grup’ şeklinde tarif edilmiştir.

Diğer taraftan, 5549 sayılı Kanunun 5. maddesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının, anılan Kanunun amacına uygun olarak *risk temelli yaklaşımla*, eğitim, iç denetim, kontrol ve risk yönetim sistemlerini oluşturmak ve zikredilen Kanunla getirilen yükümlülüklerle uyumu sağlamak üzere yükümlüler ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkili olduğu hükme bağlanmıştır. Bu maddeye eklenen ibarelerle, söz konusu belirlemenin amacının *yükümlü ve finansal grup seviyesinde* uyumu sağlamak olduğu özel olarak vurgulanmıştır.

Bunun yanında, finansal grup seviyesinde uyum programı oluşturulması ve bu programın etkili bir şekilde uygulanması amacına matuf olmak üzere aynı maddeye, “*Finansal gruba bağlı kuruluşlar; birinci fıkrada belirtilen tedbirlerin grup seviyesinde alınmasını teminen müşterinin tanınmasıyla hesap ve işlemlere ilişkin olarak grup içerisinde bilgi paylaşımında bulunabilir. Özel kanunlarda yer alan hükümler ileri sürülerek bilgi paylaşımından kaçınılamaz. Bakanlık paylaşımına konu bilgileri ve uygulamaya ilişkin esasları belirlemeye yetkilidir.*” şeklinde ikinci fıkra eklenmiştir.

Söz konusu düzenleme ile grup içinde yer alan kuruluşlar nezdinde tutulan müşterinin kimliğinin tespit edilmesine, hesaplarına ve işlemlerine ilişkin bilgilerin grup seviyesinde oluşturulacak uyum programı çalışmalarında kullanılmak amacıyla grup içinde yer alan kuruluşlar arasında paylaşılabilmesine imkan sağlanmış ve böylelikle finansal grup içerisinde bulunan yükümlülerin suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı suçlarıyla daha etkin mücadele etmelerinin sağlanması hedeflenmiştir.

2.3. Caydırıcılığın Sağlanması Amacıyla İdari Para Cezalarının Artırılması ve Bazı Yeni Tedbirlerin Öngörülmesi

7262 sayılı Kanunun 23. maddesiyle 5549 sayılı Kanunun ‘Yükümlülük ihlalinde idari ceza’ başlıklı 13. maddesi yeniden düzenlenmiştir. Anılan maddenin yeni halinde, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı suçlarıyla mücadele süreciyle bağlantılı olarak, mezkûr Kanundan kaynaklanan *yükümlülüklerin ihlal edilmesi durumunda daha* orantılı, etkili ve caydırıcı cezaların verilmesi ve yaptırımların uygulanması amacıyla idari para cezaları artırılmış ve bazı yeni tedbirler öngörülmüştür.

Zikredilen hükümde yapılan değişiklikle;

- Mali Suçları Araştırma Kurulunca 5549 sayılı Kanunun; 3. ve 6. maddeleri kapsamındaki yükümlülüklerden herhangi birini ihlal eden yükümlülere 30.000 TL, 4. maddesinin birinci fıkrasında yer alan yükümlülükleri ihlal eden yükümlülere 50.000 TL idari para cezası verilmesi, *yükümlünün banka, finansman şirketi, faktoring şirketi, ikrazatçı, finansal kiralama şirketi, sigorta ve reasürans şirketi, emeklilik şirketi*, sermaye piyasası kurumu, yetkili müessese, ödeme ve elektronik para kuruluşu ile yönetmelikle belirlenecek diğer finansal kuruluşlar olması halinde idari para cezası işlem tutarının %5’inden az olmamak üzere iki kat olarak uygulanması,

- 5549 sayılı Kanunun 5. maddesinin birinci fıkrasında yer alan yükümlülüklerle aykırı hareket edilmesinin tespiti halinde yükümlülere yazılı ihtar yapılarak 30 *günden az* olmamak üzere bir süre verilmesi, bu süre sonunda eksikliklerin tamamlanmaması halinde 500.000 TL idari para cezası uygulanması, idari para cezasının tebliği ile birlikte yazılı ihtar yapılarak 60 *günden az olmamak* üzere yeni bir süre verilmesi, bu süre sonunda da eksikliklerin tamamlanmaması halinde verilen ilk idari para cezasının iki katı idari para cezası daha uygulanması, ikinci idari para cezasının tebliğinden itibaren 30 *gün içinde* eksikliklerin tamamlanmaması halinde yükümlünün faaliyetlerinin belli bir süre durdurulması, kısıtlanması veya faaliyet izin belgesinin iptaline yönelik tedbirlerin alınması için durumun ilgili kuruma bildirilmesi,

- Yukarıda yapılan açıklamalar kapsamında uygulanacak idari para cezasının toplam tutarının; her bir yükümlülük için, ihlalin yapıldığı yıl itibarıyla, birinci *açıklama* kapsamında iki kat olarak uygulanacak yükümlüler

için 40.000.000 TL'yi, bunlar dışında kalan yükümlüler için 4.000.000 TL'yi aşamaması, üst tutardan ceza uygulanan yükümlüler nezdinde takip eden yılda aynı neviden bir yükümlülük ihlali olması durumunda bu hadlerin iki kat olarak uygulanması,

- 5549 sayılı Kanunun 5. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen yükümlülüklerle uymayan sorumlu yönetim kurulu üyesine, yoksa üst düzey yöneticisine yukarıda belirtilen ihtarlar yapılmak ve sürelerle uyulmak koşuluyla yükümlüye verilen idari para cezasının dörtte birinin uygulanması,

- 5549 sayılı Kanunun 9/A maddesinde yer verilen elektronik tebligata ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmediği tespit edilen kişi, kurum veya kuruluşlara Mali Suçları Araştırma Kurulu tarafından her bir tespit için 40.000 TL idari para cezası uygulanması, bu şekilde bir yıl içinde uygulanacak idari para cezasının toplam tutarının 1.000.000 TL'yi geçememesi,

- Yükümlülüğün ihlal edildiği tarihten itibaren 8 yıl geçtikten sonra idari para cezası verilememesi,²

- Yukarıda yer verilen hükümler ile ilgili diğer usul ve esasların Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenmesi, öngörülmüştür.

2.4. Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama ve Terörün Finansmanı Suçlarında Uygulanan Koruma Tedbirlerinin Yeniden Düzenlenmesi

5549 sayılı Kanunun 17. maddesinin birinci fıkrasında aklama ve terörün finansmanı suçunun işlendiğine dair kuvvetli şüphe bulunan hallerde 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun (CMK) (Ceza Muhakemesi, 2004) 128. maddesindeki usule göre malvarlığı değerlerine el konulabileceği, değişiklik yapılmadan önce aynı maddenin ikinci fıkrasında da gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının da el koyma kararı verebileceği, hâkim kararı olmaksızın yapılan elkoyma işleminin 24 saat içinde görevli hâkimin onayına sunulacağı, hâkimin en geç 24 saat içinde onaylanıp onaylanmamasına karar vereceği ve onaylanmama halinde Cumhuriyet savcılığının kararının hükümsüz kalacağı ifade edilmiştir.

7262 sayılı Kanunla 5549 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin “Elkoyma” şeklindeki başlığı “Koruma tedbirleri” olarak değiştirilmiş, yukarıda yer

² Değişiklik öncesinde idari para cezaları için öngörülen zamanaşımı süresi 5 yıl iken, söz konusu düzenleme ile idari para cezaları için zamanaşımı süresi, 5549 sayılı Kanunun 8. maddesindeki muhafaza ve ibraz süresine uygun olarak 8 yıla çıkarılmıştır.

verilen ikinci fıkra yeniden düzenlenmiş ve maddeye üçüncü fıkra eklenmiştir. Bu çerçevede, yeniden tanzim edilen ikinci fıkra uyarınca, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı da elkoyma kararı verebilecek, hâkim kararı olmaksızın yapılan elkoyma işlemi 24 saat içinde görevli hâkimin onayına sunulacak, hâkim en geç 24 saat içinde onaylanıp onaylanmamasına karar verecek, hâkimin onaylaması hâlinde CMK'nın 128. maddesinde belirtilen değere ilişkin rapor üç ay içinde alınacak³ ve tekrar hâkimin onayına sunulacak, onaylanmama veya raporun üç ay içinde alınamaması hâlinde Cumhuriyet savcılığının kararı hükümsüz kalacaktır.

Diğer taraftan, yeni eklenen üçüncü fıkra ile aklama suçunun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenip işlenmediğine bakılmaksızın, CMK'nın 139. maddesinde yer alan hükümlere göre gizli soruşturmacı görevlendirilebilmesine ve 4208 sayılı Kanunda yer alan hükümlere göre kontrollü teslimat tedbirine karar verilebilmesine imkan sağlanmıştır.

2.5. Ertelenen Bir İşlemi Gerçekleştiren Yükümlüler Hakkında Yaptırım Öngörülmesi

5549 sayılı Kanununun 19/A maddesinin birinci fıkrasında, yükümlüler nezdinde veya bunlar aracılığıyla yapılmaya teşebbüs edilen ya da hâlihazırda devam eden işlemleri, işleme konu malvarlığının aklama veya terörün finansmanı suçu ile ilişkili olduğuna dair şüphe bulunması üzerine; Mali Suçları Araştırma Kurulunca şüpheyi teyit etmek, işlemi analiz etmek ya da gerekli görüldüğünde analiz sonuçlarını yetkili makamlara intikal ettirmek amacıyla 7 iş günü süreyle askıya almaya veya bu işlemlerin aynı süreyle gerçekleşmesine izin vermemeye Hazine ve Maliye Bakanının yetkili olduğu hükme bağlanmıştır. 7262 sayılı Kanunla bu hükme eklenen cümleyle, Bakanın bu yetkisini bakan yardımcısına devredebilmesine olanak tanınmıştır.

Öte yandan, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı suçlarıyla mücadele sürecinde caydırıcılığın sağlanması

³ CMK'nın 128/1. maddesinde, "Soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebebi bulunan hallerde, şüpheli veya sanığa ait; taşınmazlara, kara, deniz veya hava ulaşım araçlarına, banka veya diğer mali kurumlardaki her türlü hesaba, gerçek veya tüzel kişiler nezdindeki her türlü hak ve alacaklara, kıymetli evraka, ortağı bulunduğu şirketteki ortaklık paylarına, kiralık kasa mevcutlarına diğer malvarlığı değerlerine elkonulabilir. Somut olarak belirlenen bu taşınmaz, hak, alacak ve diğer malvarlığı değerlerinin şüpheli veya sanıktan başka bir kişinin zilyetliğinde bulunması halinde dahi, elkoyma işlemi yapılabilir. Bu madde kapsamında elkoyma kararı alınabilmesi için ilgisine göre Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Mali Suçları Araştırma Kurulu, Hazine Müsteşarlığı ve Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumundan, suçtan elde edilen değere ilişkin rapor alınır. Bu rapor en geç üç ay içinde hazırlanır. Özel sebepler zorunlu kıldığında bu süre talep üzerine iki ay daha uzatılabilir." hükmü yer almaktadır.

amacıyla aynı maddeye eklenen fıkra ile de, yukarıda yer verilen hüküm kapsamında askıya alınan veya gerçekleşmesine izin verilmeyen işlemi, alınan karara aykırı şekilde gerçekleştiren yükümlülere işlem tutarı kadar Mali Suçları Araştırma Kurulunca idari para cezası verilmesi, ancak verilecek idari para cezasının 50.000 TL'den az olamaması hükmü getirilmiştir.

2.6. 'Kimlik Tespiti' Tedbirinin 'Müşterinin Tanınması' Şeklinde Değiştirilmesi

7262 sayılı Kanunla, 5549 sayılı Kanunun 3. maddesinde yapılan düzenlemeyle, 'kimlik tespiti' ibaresi '*müşterinin tanınması*' şeklinde değiştirilmiştir. Bu değişiklikte; yükümlülerin, kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek, kimlik tespit edilirken alınan bilgilerin teyidinde esas belgelerin gerçekliğini kontrol etmek, karmaşık ve olağandışı büyüklükteki işlemler ile görünürde makul, hukuki ve ekonomik amacı bulunmayan işlemlere özel dikkat göstermek, müşterileri tarafından gerçekleştirilen işlemlerin, müşterinin mali durumu ile uyumlu olup olmadığını izlemek gibi müşterinin tanınmasına ilişkin gerekli tedbirleri almaları sağlanmıştır.

Yapılan değişiklik sonrası "Müşterinin tanınması" başlıklı 5549 sayılı Kanunun 3. maddesinin mevcut hali, "*Yükümlüler; müşterinin tanınmasına ilişkin esaslar kapsamında; kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek ve gerekli diğer tedbirleri almak zorundadır. / Kimlik tespitine esas belge nevilerini belirlemeye Bakanlık yetkili olup, kimlik tespitini gerektiren işlem türleri, bunların parasal sınırları ile müşterinin tanınmasına ilişkin ve konuyla ilgili diğer usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.*" şeklinde olmuştur. Bu sayede, uygulamada karşılaşılan tartışmalı ve belirsiz hususlar giderilmiş olmaktadır.

3. SONUÇ

Ülke ekonomileri geliştikçe işlenen suçların niteliği değişmekte, klasik suçlara nazaran ekonomik suçlar artmaktadır. Ceza siyaseti açısından, rekabetçi bir ekonomi, temiz siyaset ve kamu idaresi ve sağlam bir sosyal yapı için ekonomik suçlar kapsamında elde edilen suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesi bir gerekliliktir. Bu doğrultuda, ülkemizde 1996 yılında 4208

sayılı Kanun, 2006 yılında da 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun yürürlüğe konulmuştur. Ancak, suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadele, ulusal ve uluslararası gelişmeler ile bilişim ve iletişim alanındaki yeniliklere bağlı olarak durağan değil, süreklilik gösteren bir süreçtir. Bu kapsamda, Resmi Gazete'nin 31 Aralık 2020 tarihli beşinci mükerrer sayısında yayımlanan 7262 sayılı Kanunla, hali hazırda yürürlükte olan 5549 sayılı Kanunda bazı değişiklikler yapılmıştır.

Anılan Kanunda yapılan temel değişiklikler ise;

-Suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadelede önemli katkıları bulunan yükümlülerin kapsamına serbest avukatların da alınması,

-Finansal grup tanımlamasının yapılması ve finansal gruba bağlı kuruluşlar arasında bilgi paylaşımında bulunulmasına imkan sağlanması,

-Caydırıcılığın temini amacıyla idari para cezalarının artırılması ve bazı yeni tedbirlerin öngörülmesi,

-Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama ve terörün finansmanı suçlarında uygulanan koruma tedbirlerinin yeniden düzenlenmesi,

-Ertelenen bir işlemi gerçekleştiren yükümlüler hakkında yaptırım öngörülmesi,

-‘Kimlik tespiti’ tedbirinin ‘müşterinin tanınması’ şeklinde değiştirilmesi ve yeniden düzenlenmesi,

şeklinde sıralanabilir.

Söz konusu düzenlemelerle, ülkemizin suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanmasıyla mücadele kabiliyeti artırılmış ve bu kapsamda adli araçlar daha etkin kullanılmış olacaktır.

KAYNAKÇA

1136 sayılı Avukatlık Kanunu (1969, 7 Nisan). Resmi Gazete (Sayı: 13168).
4208 sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine, 2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanunda, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununda ve 178 Sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (1996, 19 Kasım). Resmi Gazete (Sayı: 22822).

5237 sayılı *Türk Ceza Kanunu* (2004, 12 Ekim). Resmi Gazete (Sayı: 25611).

5271 sayılı *Ceza Muhakemesi Kanunu* (2004, 17 Aralık) Resmi Gazete (Sayı: 25673).

5549 sayılı *Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun* (2006, 18 Ekim). Resmi Gazete (Sayı: 26323).

7262 sayılı *Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun*. (2020, 31 Aralık). Resmi Gazete (Sayı: 31351 beşinci mükerrer).

Danıştay Onuncu Dairesi (23.01.2013). E.2008/1675, K.2013/508 sayılı kararı.

Dülger, M. V. (2011). *Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerinin Aklanmasına İlişkin Suçlar ve Yaptırımlar*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Gürdal, A. G. (2013). *Türk Hukukunda Suç Gelirlerini Aklama Suçu*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik. (2008, 9 Ocak). Ankara: Resmi Gazete (26751 sayılı).